

Eesti majandusareng 2000 – 2010

Sisemajanduse kogutoodang (SKT)

Eesti majanduse reaalkasv oli aastatel 2000-2007 keskmiselt 8,7% aastas. Areng kiirenes eriti pärast 2004. aastat, mil Eesti liitus Euroopa Liiduga. Olukord muutus 2008. aastal, kui maailmas algas finantskriis, mis tõi ka Eestis kaasa majanduslanguse (-5,1%). 2008. aastal moodustas SKT ühe inimese kohta 68% ELi 27 riigi keskmisest. Majanduslangus kiirenes 2009. aastal (-13,9%), kuid 2010. aastal saavutati majanduskasv 3,1%. 2010. aastal moodustas SKT ühe inimese kohta 65% ELi 27 riigi keskmisest. 2011. aasta oodatav majanduskasv on Eesti Panga hinnangul 6,3% (15.06.2011), samas Eurostati prognoos on 4,9% (vt tabel 1).

Tabel 1. Majanduskasv aastatel 2000 – 2011 (%)

	2000	2004	2007	2008	2009	2010	Prognoos 2011
Austria	3,7	2,5	3,7	2,2	-3,9	2,1	2,4
Belgia	3,7	3,2	2,9	1,0	-2,8	2,2	2,4
Bulgaaria	5,7	6,7	6,4	6,2	-5,5	0,2	2,8
Hispaania	5,0	3,3	3,6	0,9	-3,7	-0,1	0,8
Holland	3,9	2,2	3,9	1,9	-3,9	1,8	1,9
Iirimaa	9,7	4,6	5,6	-3,5	-7,6	-1,0	0,6
Itaalia	3,7	1,5	1,5	-1,3	-5,2	1,3	1,0
Eesti	10,0	7,2	6,9	-5,1	-13,9	3,1	4,9
Kreeka	4,5	4,4	4,3	1,0	-2,0	-4,5	-3,5
Küpros	5,0	4,2	5,1	3,6	-1,7	1,0	1,5
Läti	6,9	8,7	10	-4,2	-18,0	-0,3	3,3
Leedu	3,3	7,4	9,8	2,9	-14,7	1,3	5,0
Luksemburg	8,4	4,4	6,6	1,4	-3,6	3,5	3,4
Malta	...	1,8	4,6	5,4	-3,3	3,2	2,0
Poola	4,3	5,3	6,8	5,1	1,6	3,8	4,0
Portugal	3,9	1,6	2,4	0,0	-2,5	1,3	-2,2
Prantsusmaa	3,7	2,5	2,3	-0,1	-2,7	1,5	1,8
Rootsi	4,5	4,2	3,3	-0,6	-5,3	5,7	4,2
Rumeenia	2,4	8,5	6,3	7,3	-7,1	-1,3	1,5
Saksamaa	3,2	1,2	2,7	1,0	-4,7	3,6	2,6
Sloveenia	4,3	4,4	6,8	3,7	-8,1	1,2	1,9
Slovakkia	1,4	5,1	10,5	5,8	-4,8	4,0	3,5
Soome	5,3	4,1	5,3	0,9	-8,2	3,1	3,7
Taani	3,5	2,3	1,6	-1,1	-5,2	1,7	1,7
Tšehhi	3,6	4,5	6,1	2,5	-4,1	2,3	2,0
Ungari	4,9	4,5	0,8	0,8	-6,7	1,2	2,7
Ühendatud Kuningriik	3,9	3,0	2,7	-0,1	-4,9	1,4	1,7
EL 27	3,9	2,5	3,0	0,5	-4,3	1,8	1,8
EL 17	3,8	2,2	2,8	0,4	-4,2	1,8	1,6
USA	4,1	3,6	1,9	0,0	-2,6	2,9	2,6
Jaapan	2,9	2,7	2,4	-1,2	-6,3	4,0	0,5

Allikas: Eurostat

Tarbijahinnaindeks (THI)

Tarbekaubad ja tasulised teenused on Eestis 2000. aasta jaanuarist kuni 2010. aasta jaanuarini kallinenud 48,2%. Kui aastatel 2004-2006 püsis THI vahemikus 3-4,4%, siis 2007. aastast hakkasid hinnad taas tõusma. 2008. aastal oli inflatsioon juba 10,6%, kuid majanduslangus ning nõudluse vähenemine tõid kaasa hindade languse. 2009. aastal kaupade ja teenuste hinnad keskmiselt langesid (-0,2%), kuid 2010. aastal hinnad taas tõusid (3%). 2011. aastal on inflatsioon veelgi kiirem ja nii on võrreldes 2010. aasta juuniga hinnad keskmiselt tõusnud 4,9%, sh toidu ja mittealkohoolsete jookide hinnad 11,5%. Samas euroalal oli 2011. aasta juuni inflatsioonimäär 2,7%, sh toidukaupade puhul samuti 2,7%.

Tabel 2. Tarbijahinnaindeksi muutus aastatel 2000 – 2010 (%)

	2000	2004	2007	2008	2009	2010
Austria	2,0	2,0	2,2	3,2	0,4	1,7
Belgia	2,7	1,9	1,8	4,5	0,0	2,3
Bulgaaria	10,3	6,1	7,6	12,0	2,5	3,0
Hispaania	3,5	3,1	2,8	4,1	-0,2	2,0
Holland	2,3	1,4	1,6	2,2	1,0	0,9
Iirimaa	5,3	2,3	2,9	3,1	-1,7	-1,6
Itaalia	2,6	2,3	2,0	3,5	0,8	1,6
Eesti	3,9	3,0	6,7	10,6	0,2	2,7
Kreeka	2,9	3,0	3,0	4,2	1,3	4,7
Küpros	4,9	1,9	2,2	4,4	0,2	2,6
Läti	2,6	6,2	10,1	15,3	3,3	-1,2
Leedu	1,1	1,2	5,8	11,1	4,2	1,2
Luksemburg	3,8	3,2	2,7	4,1	0,0	2,8
Malta	3,0	2,7	0,7	4,7	1,8	2,0
Poola	10,1	3,6	2,6	4,2	4,0	2,7
Portugal	2,8	2,5	2,4	2,7	-0,9	1,4
Prantsusmaa	1,8	2,3	1,6	3,2	0,1	1,7
Rootsi	1,3	1,0	1,7	3,3	1,9	1,9
Rumeenia	45,7	11,9	4,9	7,9	5,6	6,1
Saksamaa	1,4	1,8	2,3	2,8	0,2	1,2
Sloveenia	8,9	3,7	3,8	5,5	0,9	2,1
Slovakkia	12,2	7,5	1,9	3,9	0,9	0,7
Soome	2,9	0,1	1,6	3,9	1,6	1,7
Taani	2,7	0,9	1,7	3,6	1,1	2,2
Tšehhi	3,9	2,6	3,0	6,3	0,6	1,2
Ungari	10,0	6,8	7,9	6,0	4,0	4,7
Ühendatud Kuningriik	0,8	1,3	2,3	3,6	2,2	3,3
EL 27	1,9	2,0	2,3	3,7	1,0	2,1
Euroala	2,2	2,2	2,1	3,3	0,3	1,6
USA	3,4	2,7	2,8	3,8	-0,4	...
Jaapan	-0,7	0,0	0,0	1,4	-1,4	...

Allikas: Eurostat

Tööhõive

2000. aastast kuni 2008. aastani tööga hõivatud inimeste arv Eestis pidevalt suurenes. Kui 2000. aastal oli tööhõive määr 60,4%, siis 2008. aastal 69,8%. Tööhõive peamiseks kasvuallikaks oli kinnisvarabuuri, mille käigus võeti ehitussektorisse tööle ligi 40 tuhat inimest. 2009. aastast hakkas tööhõive järsult langema, ulatudes 2010. aastal 61%-ni. Samas Hollandi (74,7%), Taani (73,4%), Austria (71,7%) ja Saksamaa (71,1%) tööhõivemäär oli ELi keskmisest (64,2%) tunduvalt kõrgem. Vaatamata sellele, et viimasel ajal on olukord Eesti tööturul mõnevõrra paranenud, on seis pikaajaliste töötute osas murettekitav (vt tabel 3). Kui 2010. aastal oli ELi keskmine pikaajalise töötuse määr 3,8%, siis Eestis oli see näitaja üle kahe korra kõrgem (7,7%).

Tabel 3. Tööhõive ja töötuse määr ELi liikmesriikides (%)

	2000			2008			2009			2010		
	Tööhõive määr	Töötuse määr	Pikaajalise töötuse määr	Tööhõive määr	Töötuse määr	Pikaajalise töötuse määr	Tööhõive määr	Töötuse määr	Pikaajalise töötuse määr	Tööhõive määr	Töötuse määr	Pikaajalise töötuse määr
Austria	68,5	3,6	1,0	72,1	3,8	0,9	71,6	4,8	1,0	71,7	4,4	1,1
Belgia	60,5	6,9	3,7	62,4	7,0	3,3	61,6	7,9	3,5	62,0	8,3	4,1
Bulgaaria	50,4	16,4	9,4	64,0	5,6	2,9	62,6	6,8	3,0	59,7	10,2	4,8
Hispaania	56,3	11,1	4,6	64,3	11,3	2,0	59,8	18,0	4,3	58,6	20,1	7,3
Holland	72,9	3,1	0,8	77,2	3,1	1,1	77,0	3,7	0,9	74,7	4,5	1,2
Iirimaa	65,2	4,2	1,6	67,6	6,3	1,7	61,8	11,9	3,4	60,0	13,7	6,7
Itaalia	53,7	10,1	6,3	58,7	6,7	3,1	57,5	7,8	3,5	56,9	8,4	4,1
Eesti	60,4	13,6	6,3	69,8	5,5	1,7	63,5	13,8	3,8	61,0	16,9	7,7
Kreeka	56,5	11,2	6,2	61,9	7,7	3,6	61,2	9,5	3,9	59,6	12,6	5,7
Küpros	65,7	4,9	1,2	70,9	3,6	0,5	69,9	5,3	0,5	69,7	6,3	1,3
Läti	57,5	13,7	7,9	68,6	7,5	1,9	60,9	17,1	4,6	59,3	18,7	8,4
Leedu	59,1	16,4	8,0	64,3	5,8	1,2	60,1	13,7	3,2	57,8	17,8	7,4
Luksemburg	62,7	2,2	0,5	63,4	4,9	1,6	65,2	5,1	1,2	65,2	4,5	1,3
Malta	54,2	6,7	4,5	55,3	5,9	2,5	54,9	7,0	3,1	56,0	6,9	3,1
Poola	55,0	16,7	7,4	59,2	7,1	2,4	59,3	8,2	2,5	59,3	9,6	3,0
Portugal	68,4	4,5	1,7	68,2	8,5	3,7	66,3	10,6	4,3	65,6	12,0	5,7
Prantsusmaa	62,1	9,0	3,5	64,9	7,8	2,9	64,1	9,5	3,3	64,0	9,8	3,9
Rootsi	73,0	5,6	1,4	74,3	6,2	0,8	72,2	8,3	1,1	72,7	8,4	1,5
Rumeenia	63,0	7,3	3,8	59,0	5,8	2,4	58,6	6,9	2,2	58,8	7,3	2,5
Saksamaa	65,6	7,5	3,8	70,7	7,5	3,8	70,9	7,8	3,4	71,1	7,1	3,2
Sloveenia	62,8	6,7	4,1	68,6	4,4	1,9	67,5	5,9	1,8	66,2	7,3	3,2
Slovakkia	56,8	18,8	10,3	62,3	9,5	6,6	60,2	12,0	6,5	58,8	14,4	9,2
Soome	67,2	9,8	2,8	71,1	6,4	1,2	68,7	8,2	1,4	68,1	8,4	2,0
Taani	76,3	4,3	0,9	77,9	3,3	0,4	75,7	6,0	0,5	73,4	7,4	1,4
Tšehhi	65,0	8,7	4,2	66,6	4,4	2,2	65,4	6,7	2,0	65,0	7,3	3,0
Ungari	56,3	6,4	3,1	56,7	7,8	3,6	55,4	10,0	4,2	55,4	11,2	5,5
Ühendatud Kuningriik	71,2	5,4	1,4	71,5	5,6	1,4	69,9	7,6	1,9	69,5	7,8	2,5
EL 27	62,2	8,7	4,0	65,9	7,1	2,6	64,6	9,0	3,0	64,2	9,7	3,8
EL 17	61,4	8,5	4,1	66,0	7,6	3,0	64,7	9,6	3,4	64,2	10,1	4,3
USA	74,1	4,0	0,2	70,9	5,8	0,6	67,6	9,3	1,5	...	9,6	...
Jaapan	68,9	4,7	1,2	70,7	4,0	1,3	70,0	5,1	1,4	...	5,1	...

Allikas: Eurostat

Elanike sissetulekud

Aastatel 2000 – 2008 keskmine brutokuupalk Eestis pidevalt suurenes ning moodustas 805,6 eurot. Järgnevatel aastatel keskmine palk langes, 2010. aasta keskmine brutokuupalk oli veidi üle 5% väiksem kui 2008. aastal, moodustades 766,78 eurot. Samas üksikisiku maksukoormus ei vähenenud, vaid suurenes 1,6 protsendipunkti võrra (vt tabel 4). Eestis oli 2010. aastal üksikisiku aastane sissetulek ostujõu pariteedi alusel (võrreldes 2000. aastaga) 2,2 korda suurem, jäädes samas OECD riikide keskmisest ligi kaks korda väiksemaks. OECD liikmesriikidest, kes on ühtlasi ka ELi liikmed, oli 2010. aastal Eestist madalam üksikisiku sissetulek vaid Slovakkias.

Kui võrrelda üksikisiku maksukoormust, siis Eestis oli see 2010. aastal tunduvalt suurem kui OECD riikides keskmiselt – vastavalt 40% ja 34,9%.

Tabel 4. Lasteta üksikisiku aasta netopalk ostujõu pariteedi (PPP)* alusel ja keskmine maksukoormus

	2000		2008		2010	
	Neto- palk (USD)	Maksu- koormus (%)	Neto- palk (USD)	Maksu- koormus (%)	Neto- palk (USD)	Maksu- koormus (%)
Austria	22 798	47,3	30 082	48,8	31 553	47,9
Belgia	20 239	57,1	26 790	55,9	27 587	55,4
Hispaania	19 120	38,6	29 258	38,3	30 801	39,6
Holland	23 405	39,7	34 653	37,9	35 318	38,4
Iirimaa	21 710	35,2	34 550	26,8	35 205	29,3
Itaalia	18 448	46,9	24 090	46,7	25 155	46,9
Eesti	6 740	41,3	14 974	38,4	14 868	40,0
Kreeka	11 617	35,2	19 231	39,9	19 580	36,6
Luksemburg	27 173	37,5	37 733	33,8	39 416	34,0
Poola	9 042	38,2	13 640	34,7	15 127	34,3
Portugal	12 103	37,3	19 860	37,6	21 362	37,7
Prantsusmaa	20 267	49,6	26 485	49,3	28 028	49,3
Rootsi	19 120	50,1	29 258	44,8	30 801	42,7
Saksamaa	20 203	52,9	29 545	51,5	31 573	49,1
Sloveenia	10 778	46,3	16 732	42,2	17 694	42,4
Slovakkia	7 704	41,9	12 765	38,8	14 243	37,8
Soome	17 870	47,8	28 306	43,8	29 733	42,0
Taani	18 696	44,1	26 457	40,9	28 532	38,3
Tšehhi	8 775	42,6	15 213	43,4	16 703	42,2
Ühendatud Kuningriik	29 055	32,6	38 845	32,8	39 929	32,7
USA	24 877	30,4	31 328	29,2	33 171	29,7
Jaapan	26 958	24,8	34 126	29,5	34 533	30,5
OECD keskmine	18 039	36,7	25 405	35,5	29 425	34,9

Allikas: OECD, aprill 2011

* **PPP** (*purchasing power parities*) – ostujõu pariteet. S.o. valuutade selline vahetuskurss, mis võrdsustab erinevate valuutade ostujõu. Teisisõnu: ostujõu pariteet on selline valuutade konverteerimise kurss, mis elimineerib erinevate riikide hinnataseme erinevuse.

Hilma Naaber
nõunik
tel 6507

Kasutatud allikad:

1. Statistikaamet: www.stat.ee
2. OECD: www.oecd.org/dataoecd/14/9/47529544.xls
3. OECD: http://www.oecd.org/document/45/0,3343,en_21571361_44315115_47822637_1_1_1_1,00.html

Õigus- ja analüüsi osakond on Riigikogu struktuuriüksus, mis nõustab rahvaesindajaid ja nende heaks töötavaid ametnikke. Käesolev informatsioon on koostatud osakonna algatusel. Autorid on valmis arutlema huvilistega töö sisu üle. Kõik kommentaarid on teretulnud.